СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 40. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 1-го березня 1944. No. 40. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, March 1, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ЛУЇС ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ В ЮНІЯХ

НЮ ЙОРК. — „Колиб я мав право рішати, то ані один комуніст не належав би до юнії в Злучених Державах" — заявив Джан Дж. Луїс, колишній організатор і предсідник Конгресу Промислових Організацій (CIO). „Коли я організував CIO, ми притягнули багато комуністів до одної або другої юнії, як ми поросли всилу, включаючи й Гарого Бриджеса. Одначе, колиб я не був зрезигнував із головства в CIO і не покинув цієї організації в 1940. р., я був би вже давно виполов комуністів із CIO", висловився дальше Луїс. Потім він ще додав таке: Филип Морей, теперішній предсідник CIO і Сидні Гилман, предсідник Амалгамейтед Клотинг Воркерс оф Америка є вязнями большевиків, хоч вони на відповідальних становищах. — Морей заперечив, начеб то він був вязнем у большевиків, а Луїс сказав ще що він доцінює поміч Советів у боротьбі проти Німеччини.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ПЕРШЕНСТВО ВЕТЕРАНІВ ПРИ РОЗДІЛІ ПРАЦІ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт заявив, що уряд даватиме в теперішнім часі першенство ветеранам теперішної війни при назначуванню на становища або при розділі праці. Він теж зажадав від конгресу ухвалення закону, який давав би президентови право назначувати ветеранів на відповідальні становища упродовж війни і через 5 пять літ опісля.

ДОМАГАЮТЬСЯ АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ ПРОТИ РІШЕННЯ УРЯДУ.

ШІКАГО. — На річній конвенції Американського Товариства Адвокатів поставлено внесок, щоб домагатися від конгресу ухвалення закону для відклику від рішень адміністраційних урядів в справах одиниць. На підставі внеску малиб бути установлені окремі суди, до яких міг би відкликатися кожен громадянин, який чується покривдженим рішенням адміністраційних чинників у якійнебудь справі.

РАДШЕ БАТЬКІВ, НІЖ НЕСПОСІБНИХ МОЛОДЦІВ ДЛЯ АРМІЇ.

ВАШИНГТОН. — Пять-членна комісія, настановлена президентом Рузвелтом для провірки боєвої спосібности молоді вирішила, що радше треба покликати до армії батьків, ніж молодців, що тепер находяться в клясі Ф-4, бо всяке пониження оцінки здоровля при поборі може понизити вартість американської армії.

УРЯДОВЕЦЬ ВІДМОВЛЯЄ ЗІЗНАНЬ ПЕРЕД КОНГРЕСОМ.

ВАШИНГТОН. — Підкомісія сенату, яка розсліджує справу Гарого Слетера, котрого високі урядовці хотіли усунути зо становища Адміністратора Сільської Електрифікації, покликала на пересуханя Джонатана Даниелса, урядового помічника президента Рузвелта. Даніелс, хоч загрожений карою, відмовився скласти зізнання перед комісією, заявляючи, що його становище є довірочне і він не може говорити для публікації.

ГЕРСТ НАЗИВАЄ СТАЛІНА ГОЛОВОЮ ҐЕНҐСТЕРСЬКОЇ ПРЕСИ.

НЮ ЙОРК. — Коли московська „Правда" назвала видавця американських газет, Вилиема Рендолфа Герста „ґенґстерським журналістом" зате, що він закинув Сталінови спробу „украсти Фінляндію", поглотити Балтійські републики і поновно схопити Польщу", Герст не дав на себе довго ждати і виписав на адресу Сталіна у своїх газетах довгу статтю. Герст пише, що такий вислів походить від „пана, який є головою комуністичної преси, єдиної ґенґстерської преси, яку я знаю. А хто був найближчим і найдорожчим приятелем Гітлера, поки цей зрадницький союзник не кинувся на нього і відмовився дальше ділити воєнну добичу із своїм лакомим спільником"? — додає Герст. Крім цього уживає Герст ще такого вислову на адресу Сталіна: „Леопард не зміняє своїх цяток, хочби його покинув його бувший товариш з полювання і найдорожчий приятель".

СОВЕТИ ДІСТАЮТЬ МАСЛО З АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Надвишка масла, що переховується в магазинах при Воєнній Адміністрації Харчів, призначена на висилку до Советів на підставі Ленд-Лізу в найближчій будучині, як це провірено між високими урядовцями. Торговельні кола противні були тому, щоб 20,000,000 фунтів старого масла кинути на ринок між цивільне населення, бо це викличе заколот. Уряд, рахуючися з протестом, призначив це масло на вивіз в Росію.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт на 4. стор. „Свободи".

Головна Контрольна Комісія У. Н. Союзу при праці

У підготові до чергового річного засідання головного Уряду Українського Народного Союзу, що розпічнеться у понеділок 6. лютого, розпочала в понеділок 28. лютого контрлю маєтку і діловодства У. Н. Союзу Головна Контрольна Комісія в канцелярії У. Н. С. в Джерзі Ситі. У склад комісії, як звісно, входять: Дмитро Капітула, голова; д-р Володимир Ґалан, заступник гол.; д-р Амвроз Кібзей, секретар; Роман Смук і Степан Куропась, члени.

200 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ НА ЕКСПЛЬОАТАЦІЮ НАФТИ В АРАБІЇ

НЮ ЙОРК. — У фінансових колах проголошено, що американські підприємці, які при допомозі уряду випрацювали пляни для експльоатації нафти в Арабії, обраховують видатки цього подвигу на $200,000,000. Має бути переведена рура із Перського Заливу через Арабію до побережжя над Середземним морем, а на обох кінцях будуть побудовані рафінерії. Будова самої лише рури коштуватиме $130,000,000 до $165,000,000. Крім цього має бути побудоване окреме місто для приміщення персоналу й робітників коштом $8,000,000 в Рас Танура, над Перським заливом.

ЗАГРОЗА ВІЙНИ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ

МОНТЕВІДЕО (Уругвай). — Соціялістичний посол Хозе Педро Кардозе заявив у палаті послів, що між сестричними републиками в Південній Америці запанував тепер воєнний настрій і тому він поставив внесок, щоб заздалегідь законодатні палати поставилися проти такого настрою. Воєнний дух викликаний без без підстави і як його не здавиться, може прийти до катастрофи в Америці, — твердив Кардозо. — Уругвай положений між Арґентиною і Бразилією і тому догадуються, що тут мова про настрій воєнний між обома згад. державами.

ЗАГРОЗА ЗАМКНУТИ МОСТИ МІЖ КАНАДОЮ Й СТЕЙТАМИ

ВАШИНГТОН. — Два найголовніші мости, що лучать Стейти з Канадою, а це Рейнбав Бридж і Піс Бридж, можуть бути замкнені незабаром кожного пополудня в неділю, коли конґрес щось не зарадить в тій справі. Загроза замкнення мостів повстала з цього, що митні урядовці не дістають відповідної плати за надвишку праці і грозять відмовою служби.

Швеція пропонує фінам харчі на випадок мира

ЛОНДОН. — Шведський уряд обіцяв Фінляндії зробити все, що буде лежати в його силі, для прохарчування Фінляндії на випадок, як вона зірве з Віссю та покине війну.

Пропозиція має видно на цілі скріпити мирові тенденції Фінляндії.

Фінський уряд привитав шведську пропозицію.

Тимчасом у фінській столиці збирається фінський сойм для розгляду советських пропозицій мира, котрі привіз зо собою д-р Пасіківі зо своєї візити в Олександри Колонтай, советської представниці в Швеції.

ЦЕХАНОВСКІ В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН. — Сюди приїхав у понеділок Ян Цехановскі, польський амбасадор у Вашинґтоні, аби подати польському урядови на ввигнанню останні вісти про наставлення американського уряду до польсько-советського спору.

Негайно по своїм приїзді Цехановскі відбув конференцію з польським премієром Міколайчиком та польським міністром заграничних справ Ромером.

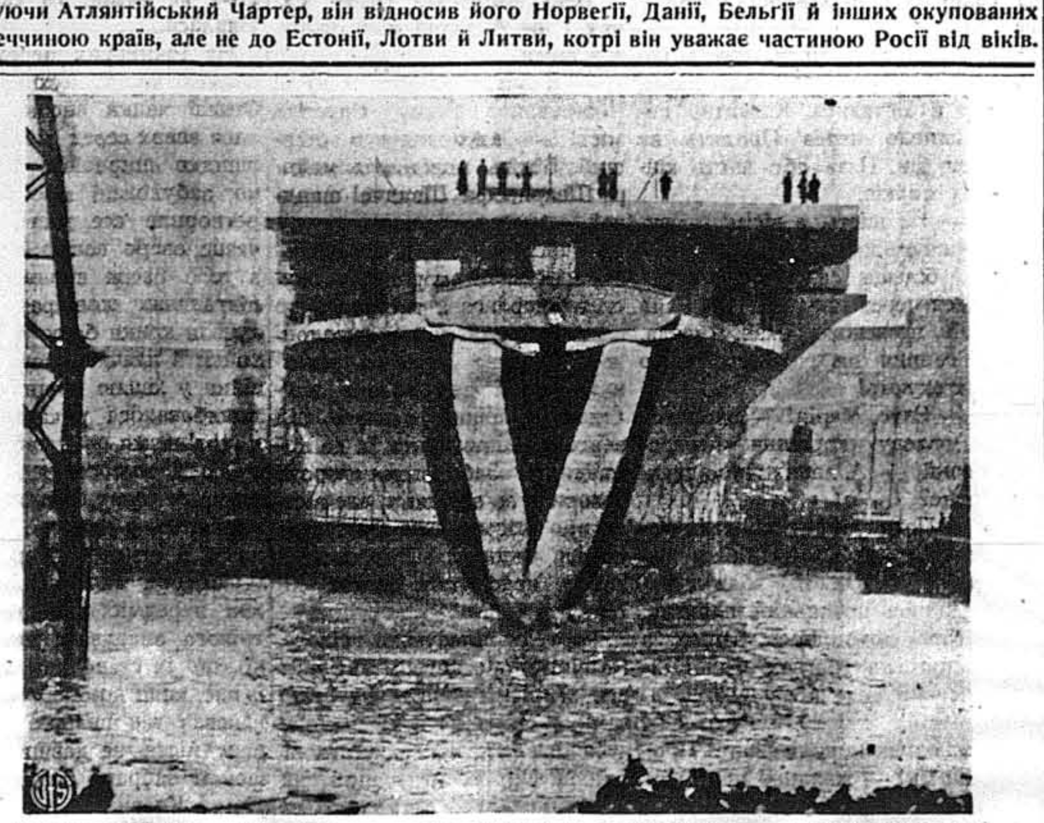
АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ ПІДДЕРЖУЮТЬ ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД НА ВИГНАННЮ

Стейтова конференція польських клюбів у Ню Йорку та союз польських товариств св. Станіслава солідаризуються зо становищем польського уряду на вигнанню в його відмові трактувати лінію Курзона за основу переговорів зо советським урядом.

Ці орґанізації підписали телеґраму до премієра Міколайчика, в котрій кажуть, що це було би нарушенням справедливости й людяности, якби признати лінію Курзона, бо тоді віддано би на поталу Росії понад 7 міліонів поляків, польок і польських дітей; це були би відданням Росії території, що є понад усякий сумнів польською.

РОСІЯ, БРИТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ Й АТЛЯНТІЙСЬКИЙ ЧАРТЕР

МОСКВА. — Моріс Гіндус, кореспондент „Ню Йорк Гералд Требюну", пише, що американська преса помиляється, коли вона пише про балтійські держави, немовби вони були обняті Атлянтійським Чартером. Він каже, що советський уряд стоїть на становищі, що, підписуючи Атлянтійський Чартер, він відносив його Норвеґії, Данії, Бельґії й інших окупованих Німеччиною країв, але не до Естонії, Лотви й Литви, котрі він уважає частиною Росії від віків.

ПРОТИ ЯПОНІЇ. — Оноді на води ріки Елизабети у Норфовку, в стейті Верджінії, спущено найновіший літаковоз американської воєнної фльоти. Названо його „Шенґриля", за йменням містичного міста, котре згадав свого часу президент Рузвелт. Має він осідок літаків, що вилітали на бомбардування японської столиці. Має він 27,500 тон містоти.

ЗАНЯЛИ 450 ОСЕЛЬ У КАМПАНІЇ НА ПСКОВ

МОСКВА. — Команда червоної армії подала в своїм комунікаті, що червона армія веде далі наступ на Псков з трьох сторін і захопила від ворога 650 місцевостель. Осередком офензиви є Новосокільники. Безпосередно під Псковом занято 450 замешканих осель. Червона армія зайшла до місцевостей Ольгино Поле й Скоморохова Гора, що лежить 10 миль від Пскова на північ.

Комунікат каже теж, що в неділю советські літаки скористали й знищили 98 німецьких літаків.

Каже советський комунікат, що на північному секторі німці проявляють часто охоту здаватися.

ЗАКИДАЮТЬ НІМЦЯМ КЕРВАВІ РОЗПРАВИ В КИЄВІ.

ЛОНДОН. — Советська комісія, що розсліджувала нищення Києва, каже в своїм рапорті, що німці за свій побут у Києві замучили на смерть, розстріляли або утруїли у „душегубках" понад 195,000 советських громадян.

Звіт комісії винує за ці „бестіяльські злочини": Еріха Коха, німецького комісаря для України; маршала Фріца Еріха фон Манштейна й інших офіцирів. Перед евакуацією Києва німці збурили цілий центр міста та знищили 1,742 комунальних мешкань і 3,700 приватних мешкань. Рапорт каже теж, що німці вивезли силою до Німеччини тисячі советських громадян. Вивезено теж улаштування фабрик. Знищено майже всі державні установи та полишено понад 200,-000 осіб без даху над головою.

ПІДСУМКИ РОСІЙСЬКИХ ПАРТИЗАНІВ.

МОСКВА. — Журнал „Большевик", орган центрального комітету комуністичної партії, подає обчислення розмірів кампанії російських партизанів за останні два роки. За цими обчисленнями, партизани вбили 300,000 німців, виколіїли 3,000 ворожих поїздів, знищили майже 1,200 німецьких повзів та панцирних авт. Між убитими партизанами воями було: 30 генералів, коло 6,300 офіцирів та 1,500 пільотів. Крім цього партизани висадили в повітря 3,200 залізничих і шляхових мостів, знищили 476 літаків, 379 гармат, 618 авт і 1,400 „троків".

БРИТІЙЦІ УКРІПЛЯЮТЬСЯ НА ДВОХ ПОЗИЦІЯХ ПІД РИМОМ.

АЛЖІР. — Як тільки позволила погода, британські війська під Римом посунулися вперед проти німецьких уфортифікованих позицій, що лежать дві милі на південний захід від Апрілії. По одноднeвім бою піхоти й артилерії британці забрали ворогови два уфортифіковані пункти.

Один американський кружляк помагав британським операціям острілюючи з моря ворожі позиції.

ПЕРЕБИТО 8,000 ЯПОНЦІВ У БУРМІ.

НЮ ДЕЛІ. — Аліянти добули першої великої перемоги над японською військами в Бурмі, знищивши серед незвичайно важкого терену, бо в гористих джунглях, 8,000 японських вояків коло Аракану, на північ від Акіабу. Ця перемога кладе край японським намірам вдертися до Індії.

АМЕРИКАНСЬКІ БОМБОВИКИ БЮТЬ ПО НАЦІСТАХ У ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — „Літаючі фортеці" й „либерейтори з американської восьмої повітряної сили завдали в понеділок поважні удари німецьким військовим інсталяціям у північній Франції. Понад 200 літаків брало участь у тих операціях. Тільки один німецький літак прірвався до бою з ними, але він скоро загинув.

ДАЮТЬ ФРАНЦУЗАМ ІНВАЗІЙНІ ІНСТРУКЦІЇ.

ЛОНДОН. — Аліянтське радіо подало французам інструкції аліянтської інвазійної команди щодо інвазії Франції Аліянтами. Сказано, що французи дістануть ясні й докладні поучення, коли прийде до інвазійних операцій. Коли будуть видані остаточні інструкції, то їх треба буде розуміти дословно.

НІМЦІ ЗБУРИЛИ 19 ІТАЛІЙСЬКИХ МІСТ.

ЗО ШВАЙЦАРСЬКО-ІТАЛІЙСЬКОЇ ГРАНИЦІ.— Підземна соціялістична газета „Аванті" подає, що німці знищили в центральній Італії 19 міст, подаючи за причину „військові вимоги". Кілька родючі околиці перемінено на пустині. Мешканців засуджено просто на загладу, бо їм приказано винестися до двох годин з місцевостей. Їх худобу зареквірували німці.

Каже теж „Аванті", що німці почали заливати побережжя північної частини Адріятику, розбиваючи гати й канали.

Рівночасно з тим ідуть заходи за ґерманізацію північних околиць Італії, з котрих італійців вивозять силою на роботи до Німеччини.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокє число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число в суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Як далеко до перемоги?

За останніх кілька днів Аліянти мали цілу низку справді поважних перемог. На Україні німці втратили Кривий Ріг, що давав їм багато залізної руди. В Італії німці кинули всі можливі сили проти нових аліянтських інвазійних військ, висаджених під Римом, аби їх стерти з лиця землі й замаркувати перед світом свою перевагу, але в цій кампанії соромно провалилися. В повітрю над Европою Аліянти добилися такої сили, що можуть тепер з двох баз бомбардувати ворога днем і ніччю. На морю Аліянти потрапили збити німецькі субмарини на Атлянтику та завдати японцям важкі втрати на Пацифіку.

Всеж таки ніде між тими всіми перемогами нема такої, яка мала би вирішальне значення для всеї війни. Тільки всі вони, взяті разом, дають поважну суму, що переконує наглядно кожного, що Аліянти вже захопили від ворогів ініціятиву, що вони наступають на ворогів на всіх воєнних театрах, що вони всюди припирають їх до стіни та що незадовго прийде до остаточного, вирішального бою. Це треба сказати немовби на потвердження слів британського премієра Чорчила, сказаних оноді в британськім парляменті, про неможливість сподіватися переможного закінчення війни в цьому році.

У тому самому напрямі говорили оноді американські газетні кореспонденти, що попали були в німецьку неволю, а тепер дісталися з Німеччини й прибули до Лісбони. Зогляду на те, що це все люди, вправлені до збирання вісток, то їх обсервації в ворожім краю, навіть обмежені ворогом на всі можливі способи, представляють велику вартість. Отже вони всі признають велике значення аліянтським рейдам на Німеччину, але не добачують вони ще в Німеччині признак заломання воєнного духа, ні серед цивільного населення, ні серед вояків. Один з них навіть каже, що від аліянтських рейдів воєнний настрій серед німців не тільки не слабне, але ще зростає. Назагал німці ще добре жиють. Їдять білий хліб, масло й мясо. Ще мають теж подостатком нафти для воєнних операцій. Певна річ, що загал населення не знає докладно про воєнне положення Німеччини й Японії, бо до цього не допускає націстичний пропаґандист Ґебельс, але факт є фактом, що німецькі маси свого мілітарного положення не знають, та що, коли між ними є яке невдоволення, то воно нічим не проявляться.

Це показує, що до кінця війни ще дуже далеко. Покищо ми все ще тільки виграємо битви. Ми ще не завдали ні одного удару, рішального для війни. Для добуття перемоги нам треба ще далі засталюватися, і далі працювати, і далі воювати.

Місяць А. Ч. Хреста

Є така інституція в світі, яка, чи не одинока, відносилась до терпінь українського народу ще найбільше по людськи, хоч, що треба підкреслити, навіть і тій наскрізь гуманітарній інституції окупанти українських земель ставили колоди, коли вона хотіла помагати. Отсею інституцією — є Міжнародний Червоний Хрест.

Американський Червоний Хрест є складовою частиною Міжнародного Червоного Хреста. Хоч він несе тепер поміч в першу чергу американським воякам, розкиненим по цілому світі, що є наскрізь природним, то властива його ціль — помагати людям всюди, по всіх краях, які навістило якесь надзвичайне нещастя. Як знаємо, він помагав теж і українським людям. Саме через А. Ч. Хрест ми могли навіть й інтерпелювати, чи український нарід дістає допомогу, приділювану різним краям Міжнародним Червоним Хрестом. Червоний Хрест ще може стати українцям не в одній пригоді: не тільки гуманітарній, але й іншій. Коли Західна Україна опинилась була по першій світовій війні під Польщею, і коли десятки тисячів українських вояків загнала польська окупаційна влада до Домбя, Пикулич та інших таборів інтернованих, то Червоний Хрест був тоді тою одинокою інституцією, яка ними заопікувалася та ще предложила Лізі Націй звіт про страшні відносини в тих таборах, де українські вояки гинули тисячами від хворіб.

Можливо, що й з голодом в Україні під Советами булоб інакше, якби так Совєти були допустили Червоний Хрест, бож він був би принаймні передав світови вістку про ту страшну трагедію, де люди в Україні гинули з політичних порахунків міліонами, а советсько - московська влада пускала в світ брехні, що ніякого голоду нема.

В теперішню пору збірка на А. Ч. Хрест мусить промовити до кожного з нас уже тому, що тою збіркою кожний з нас несе поміч і розраду своїй власній дитині, чи комусь з своїх найближчих, чи знакомих. Бож так дійсно є. Миж уже маємо до 10 міліонів осіб в збройних американських силах! А яка та поміч, то вистарчить приглянутись тим різним воєнним образкам, що їх бачимо в щоденній американській пресі, щоби переконатись, скільки то добра робить А. Ч. Хрест. Бо навіть такі, як би видавалось, дрібні речі, як от писання хорим воякам листів до жінки, до родичів, чи дівчини, або розшук за тим, що з ними діється, являється великою людською прислугою, яка для вояків має в певних моментах більше значіння, як не знати яка інша поміч.

Тепер справи так наладнані, що ми бачимо А. Ч. Хрест при різного роду функціях, на фронті й поза фронтом, так, що годі собі навіть уявити, щоб того роду благородна праця малаб перерватись, чи зменшитись. Навпаки, вона мусить бути ще побільшена. І саме тому, цьогорічна збірка на А. Ч. Хрест є куди більша як бувало. Та кожний цент, зложений на ту благородну інституцію, є — благородною жертвою. А кожна праця для А. Ч. Хреста — це благородна праця. Памятаймо за це у місяці березні!

Проф. Микола Чубатий.

Новий уряд східної України

II.

(Докінчення).

Хто такий Сталінів ґубернатор України Микита Сергієвич Хрущев?

Російські пропаґандисти українського роду в Америці розписуються нині широко у своїй пресі, друкованій українськими літерами про українського патріота та опікуна української культури Микиту Хрущева, обдурюючи ось так свідомо темних людей.

Не хочемо бути голословними, тому наведемо відомости про цього диктатора України таки за советським виданням „Політическій Словар", Москва 1940. Як сказано, у цім словарі ні слова нема про Гречуху, ні про Корнійчука, як про якихсь советських політичних діячів, бо це дійсно тільки фіґури без значіння, натомісць багато написано про Никиту Сергієвича Хрущева.

Як відомо, в звязку з пущеним блофом про поширення прав союзних република СССР аж до права мати також свою заграничну політику та свою армію, Москва призначила новий уряд для України. Так, як Сталін в часі війни взяв на себе і формальну відповідальність, бо лишаючися секретарем Політбюра ВКБУ, теж став Головою Совнаркому, себто Премієром Советського Союзу, так само тепер його заступник на Україні Хрущев, лишаючися секретарем КПбУ, став ще її премієром.

Советське видавництво говорить про Хрущева так: Хрущев Никита Сергієвич уродився 1894; це один із видніших діячів большевицької партії та вірний соратник (боєвик) тов. Сталіна. Уродився в сімї робітника-шахтяра в Калиновці, Курської Ґубернії (Росія). За малих літ був пастухом та працював потім як слюсар в Донбасі. До комуністичної партії вступив 1918 року, активно боровся на полудневім фронті в часі горожанської війни (себто проти української демократичної влади).

В році 1929 вислали його вчитися до Промислової Академії до Москви. Від січня 1931 Хрущев став секретарем Бауманського, а потім Краснопресненського районного комітету партії в Москві. В pp. 1932—1934 Хрущев був спершу другим, а потім першим секретарем московського міського комітету Всесоюзної Комуністичної Партії большевиків. Та другим секретарем московськоиго окружного комітету партії.

В роках 1935—1938 був першим секретарем Московського Окружного та Міського Комітету комуністичної партії. З іменем Хрущева звязана побіда соціялістичного будівництва в Москві та Московської Области в часі другої пятилітки. За видатні заслуги в справі проводу будівництвом, в першу чергу Метро (московський собвей) нагороджений орденом Леніна. Від січня 1938 став він Першим Секретарем Центральнгоо Комітету Комуністичної Партії большевиків України.

В році 1939 нагороджений орденом Трудового Червоного Знамени **за видатні успіхи в сільськім господарстві та зокрема за перевиповнення пляну основних сільсько- господарських робіт в Україні (!).**

Хрущев від 1934 року є членом Центрального Комітету Всесоюзної Партії большевиків, в році 1938 вибраний кандидатом в члени Політбюра ЦК ВКПб, а від 1939 по 18-тім зїзді партії став членом Політбюра ЦК ВКПб. **Є він депутатом Верховного Совєта СССР від краснопресненського виборчого округа Москви.** Є членом Президії Верховного Совєта СССР".

Ось вже знаємо докладно, хто є Хрущев, та що спільного має він з Україною. Походить з Московщини та цілу свою політичну карієру перейшов в Москві, а що важне, що є навіть послом до Найвищого Совєту не з України, але з самої Москви. Тепер цей москвич, став премієром та диктатором України, й то вже „тої майже самостійної" з власною заграничною політикою та власною армією.

Відчитаймо слова советського словара про тов. Хрущева.

Варто ближче відчитати мову тих сухих даних советського видання про Никиту Сергієвича Хрущева „премієра України Східної та Західної", бо ці дані людям, що спеціяльно не інтересувалися історією Совєтів не конче зрозумілі. Хрущев це не людина споміж старих большевиків, ідеалістів та боєвиків, що життя своє проводили по царських тюрмах, троплені царською поліцією. Це вже карієрист, що допера 1918 року, отже в 24 році життя вступив у партію, коли вона вже була при владі в Росії.

По тім був вірним прислужником тов. Сталіна в часі його боротьби з опозицією троцкістів та старих большевиків, кілька літ перед війною. Саме тоді з провінції стягали до Москви нікому невідомих дотепер людей карієристів до боротьби з ідейниками комуністами. Нікому невідомий абсольвент робфаку (робітничого факультету) себто окремого курсу образування для протеґованих комуністів - робітників, студент промислової академії в Москві скоро стає секретарем партії у великій Москві місті понад пять міліоновім.

Зокрема замітна його карієра в роках 1935-1938, коли то недавний пришелець з забитої провінції зосереджує в своїх руках величезну владу — секретаріят партії Москви та цілого Московського Округа. Були це саме часи розправи тов. Сталіна зі старими большевиками, що закінчилася відомим московським процесом, присудом на смерть та страченням всіх визначніших старих большевиків та декого з високих військовиків. Саме тоді потребував Сталін, щоб Москву тримав у своїх руках чоловік вірний як пес. Кожної хвилини могла зайти несподіванка. Робітництво Москви могло стати в обороні старих партійних товаришів. Саме у таку грізну та рішальну хвилину на таке чолове становище, що контролювало цілу партію в столиці та околиці, потрібно було не непевного старого ідейника, але відданого та певного карієриста. Таким саме був Никита Сергієвич Хрущев. Свою ролю він сповнив якслід, тому пішов ще вище.

За це спали на нього нагороди в постатті різних відзначень та передовсім допустили його до советського „святая святих", в члени Політбюра при Центральнім Комітеті Всесоюзної Комуністичної Партії большевиків, себто найближчої Ради диктатора Сталіна, яка рішає не тільки про життя та смерть всіх громадян советського Союзу, але також про цілу політику Росії.

Не дивне проте, що саме такий чоловік був потрібний, щоб взяти у свої руки Україну, цю вічно неспокійну та непевну провінцію червоної Росії. Хрущев стає в січні 1938 диктатором України, як секретар українського відділу комуністичної партії та особистий муж довіря тов. Сталіна. Нині він премієром „української держави". Чим супроти нього є такий президент Гречуха? Чим є Корнійчук, чи комісар освіти поет Павло Тичина? Це вже може кожний легко собі уявити.

Замітні універзальні спосібности Никити Сергієвича Хрущева. Працював в гірництві в Донбасі. Вчився в індустріяльній академії. Досвіду набирав в індустрії, при будові московського собвею, за що навіть дістав ордер Леніна. Але як він приходить в Україну так у нього відразу родиться ґеніяльний сільсько-господарський талан, за що дістає високе відзначення, а саме за „перевиконання пляну основних сільсько - господарських робіт в Україні".

Ми знаємо, що це значить на людську мову. Такі основні пляни в сільсько - господарських роботах зачав переводити тов. Постишев попередник Хрущева, що записався в історії України як один із її найлютіших катів. Такі роботи докінчував тов. Хрущев. Нормальною роботою на селі в советській дійсности це витиснути як найбільше збіжа з України, як свого роду податок.

Саме Хрущев показався майстром не тільки у виконанню порученого йому пляну; він у своїй ревности плян перевиконав. Україну держав як країну рабства та невільництва під економічним оглядом. Під культурним оглядом дальше її московщив; зрештою це була країна відтята від світа та зокрема від Західної України.

Тоді до цеї Західної України замурував тов. Хрущев усі двері та вікна, нині він витягає руку й по цю частину української землі, по Західну Україну. Звичайним московським порядком завойовання стає премієром й тої частини України, що його не просила в премієри, ні не бажає собі московської диктатури.

Такою виглядає дійсність советської України та її нового уряду, як все, так і тепер накиненого українському народови Москвою. В дійсности українського народу ні Хрущев, ні Гречуха, ні Корнійчук не репрезентують, вони йому чужі та їх панування може спиратися тільки на грубім насиллі, як дотепер понад двацять літ.

Західна Україна та новий лад в Советах.

Недавно нюйорська ґазета Дейли Мирор, зрештою советофільська, принесла незвичайно забавну ілюстрацію в звязку з вісткою про утворення 16 заграничних комісаріятів союзних република Росії. При мировім довгім столі сидить през. Рузвелт, що проводить. Біля нього сидить премієр Чорчил а від них довкола стола 16 делеґатів — самі Сталіни, один в одного ті самі. З тими самими вони Сталіновими вусами, чуприною та люлючкою. Нічо краще не могло віддавати советської дійсности.

В Советах ніщо ні на йоту не змінилося; рішає далі все тов. Сталін, безогляду які фіґури там не булиб поставлені — Корнійчук, Гречуха чи Хрущев. Різниця тільки ця, що Хрущев це посередник, око та

(Докінчення на стороні 3-тій)

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

32)

Одного дня над вечір замкова сторожа доглянула ще здалеку купки людей. Чи то були військові, чи селяни — сторожа не розбирала. Думала, що селяни, бо звязок з Річицею від корпусів з Бабиці й від Лоєва удержували кінні стежі. Меньшав простір і купки збільшувались, — можна було вже начислити десятки людей. За ними у віддалі зближувались ще і ще. Начеб на прощу до монастиря сходилося богомільне хлопство. Сторожа дивувалася: чого хлопство манджає до замку. Певно княжі жовніри їх пограбували й вони йдуть з скаргами до команданта фортеці, або що... Нехай ідуть, — майор Шварцтоф їм покаже скарги! Свавільні прихильники козацької ребелії не знають, чи не хочуть знати, що княжий жовнір є паном їх життя й майна, паном всього того, що хлоп у себе має... Нехай ідуть!...

Та коли ті зблизились до замкових брам, —— жахнулася сторожа їх опізнавши. В лахміттях, беззбройні, забруджені, з закровавленими обличчями, це були недобитки корпусу Лазецкого і Павші, — товариші сторожі в неодному поході, в неодному й грабунку. Сторожа очам не йняла віри. Допитувалися:

— Ви щож, вашмосцьове, повтікали?

— Егеж, повтікали! Бодай до суду-віку не судилося більш так втікати! — гірко відповідали знизу. Пускайте нас в замок скоріше! Скажіть комендантови! Страшні вісти несемо!

— Які вісти? Що ви плетете? — суворо спитав надійшовший на гомін старший сторожі.

— А такі вісти, що з наших корпусів у Бабиці тільки ми й зісталися. Козацтво перепливло через Припять на наш бік. Пять або шість кінних полків.

— Не шість, а вісім! — викрикнув другий втікач. — А ще більша сила переправляється через ріку. Женуть і під Лоїв, на ясного князя, й сюда. З години на годину Річицю заатакують!

— Єзус, Марія! — вхопився за голову старшина переражений. — А вашіж командант де?

— Погинули! — кричали наперебій знизу. — Я сам бачив, як Лазецкого збив з коня якийсь козацький шляхтич. Багато потопилося наших в припятських багнах. Сам Кричевський веде козаків!

— Всі святі! Кричевський! Полковник королівський! Пропали ми! — жахливо перешептувалася сторожа.

Німо-залякано переглядалася й крадьки перед старшиною переводила зір в ту сторону, звідки збігці надійшли. З вежі доглянули ґрупу кінних і ще більший жах опанував ними.

— Козаки! Козаки женуть! Відкривайте браму. Спустіть міст! — закомандував старший. Біжіть, повідомітъ майора Шварцгофа. Швидче! швидче! — наглив сторожу.

Кінних доглянули і збігці. Зарепетували скоріше їх впустити, дерлися й тиснулись до важкої брами, що в сутолоці не так легко давалася відчинити. Коли вже збігців впустили, старший наказав під вартою відпровадити їх до команданта. Заборонив сторожі говорити зо збігцями, але вістка про погром вже курсувала поміж залогою. Впустили й їздців, недобитків легких сотень.

Фортецю опанувала трівога. На вістку про погром литвинів вся залога висипала на стіни замку. Гармаші суєтились коло гуфниць, наводили гармати на призначені обєкти, щоб як тільки козацтво виткнеться на близьку віддаль — привитати його шаленим огнем. Кінні сотні вихопилися з замку на передмістя. Куди й за чим, залога не знала. Та скоро довідалася.

На Річицьких перемістях у ріжних кінцях бухнули дими. Огневі язики високо виривалися вверх серед стовпів диму, вшидко ширилися, охоплюючи забудовані простори, перетворили все місто у величезне озеро вогню і димів. А з того озера виринали юрби підганяних жовнірами міщан, лунали крики болю й розпуки, зойки й плачі. Суворі потреби війни у хвилю нищили те, що придбавалося роками, цілими поколіннями, — нищили без жалю й милосердя і не одну людську душу, що не змогла вирватись з раптово обхопившого її огневого перстеня...

Жовніри дивилися на палаючі передмістя й ще більша трівога опанувала ними. Видно, що їх становище дуже непевне, коли командант фортеці наказав так швидко запалити передмістя, не давши часу міщанам забрати бодай цінніші річи. Козацька небезпека й справді велика, алеж десь там є князь з великою армією. Тож не попустить того, щоб Річиця, де збирається резервова литовська армія, де лежать великі запаси провіянту та стрілива так легко попала в руки козацьких ворохобників.

Настала незносна гаряч: припікало липневе сонце, а пожежа довкола замку гаряч побільшувала. Знялися вихри, горючі головні разліталися у всі сторони — в ліс, у поля і на деревляні дахи будов у замку. Закурилося і в замку. Одна по одній загаралися будівлі. Частина залоги кинулася пожежу гасити. Ослабла сторожа на замкових стінах, забуто підняти міст через рів. Міщани кинулися до брам; сміліші — по роздобутих невідомо де драбинах вже дерлися на стіни, інші гатили тараном у браму... Кілька пошепки переданих слів старшини — і зіпхнуті списами полетіли у воду смільчаки-міщани, за ними, їх у воді придавлюючи, полетіли й важкі драбини.

(Дальше буде).

З КАМПАНІЇ ЗА ЧЕТВЕРТУ ВОЄННУ ПОЗИЧКУ

КОЛИСЬ І ТЕПЕР.

— „Змучені холодом, стомлені голодом і спрагою, з полиняними від горя обличчами, почорнілі, йшли вони незнайомими краями, серед диких народів, голі й босі, з ногами поколеними терниною та крізь сльози казали до себе: „я з того міста", „я з того села"; так розпитувались і ридаючи оповідали про свою родину та піднімали очі свої до Всевишнього, що знає всі тайни". —

Так описаний в Київській Літописі похід українських полонених крізь зруйновану рідну землю в кочовища ворожі після війни князя Святополка з Половцями, на весну 1093 р.

Порівнайте терпіння наших давних предків з терпіннями українського народу в теперішній війні. Зруйновані українські міста і села, обсмалена земля, похід бранців та примусові роботи, голод і холод.

Порівнайте терпіння американських вояків у японськім полоні та їхній похід на Батаан в Филипинах, недавно описаний, між іншими, теж американцем українського походження, полковником Мельником, що щасливо втік з полону.

Ще до відкриття Америки Колюмбом, український нарід мав вже за собою вісімсотлітню історію і багато, багато таких походів.

Воєнні терпіння і такі походи ми навчились розуміти і чувати на своїй власній шкірі.

Так, жорстокости провадження війни наших давних ворогів половців, наші теперішні вороги примінюють девятьсот літ пізніше.

Жорстока війна ще не скінчилась, не скінчились наші зусилля помочі нашій державі виграти цю війну чимскорше, покарати напасників і запровадити мир і порядок.

Не скінчився ще речиниць української пятьміліонової кампанії продажі воєнних бондів.

Закупіть бонд за спеціяльною аплікацією з українським наголовком, яку можна дістати в українських інституціях і відішліть „рекорд ресіт" до:

UKRAINIAN AMERICAN WAR BOND DRIVE
847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA 23, PA.

Ще не є пізно для вас прилучитись до завершення нашої пятьміліонової кампанії. Нехай кожний, на якому становищі він не був би, високому чи низькому, виповнить точно свою роботу, щоби при успішному кінці кожний міг про себе сказати як той хлібороб в поемі Бориса Грінченка:

„Невелике я поле зорав,
Та за плугом ніколи не спав;
Що робив, те робив я для краю,
І всю силу, що мав я і маю,
На роботу невпинную клав".

П. Д.,
з Пресового Комітету.

АРТИСТИ, ЩО ВОЗЬМУТЬ УЧАСТЬ У СВЯТІ ЗОЛОТОГО ЮВИЛЕЮ У. Н. СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУДЕТЬСЯ 5. БЕРЕЗНЯ В КАРНЕҐІ ГОЛ, У НЮ ЙОРКУ

ЛЮБКА КОЛЕССА, світової слави піяністка.

МИХАЙЛО ГОЛИНСЬКИЙ, славний оперовий співак.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

З діяльности Самостійного Українського Золотого Хреста.

Члени від. 17. Самостійного Українського Золотого Хреста зрозуміли, які тепер часи настали, тому дбають, щоб добрими ділами виказати нашу льояльність до прибраної нашої батьківщини, Америки. Старанням нашої голови П. Росоловської і молодої членкиці Марії Ковальчук зорганізувався Комітет Жінок для всіх воєнних імпрез, підприємств і збірок.

Ця праця досить різноманітна. В 1943 р. наш відділ вислав 203 пакунків тим хлопцям, що служать при американській армії по всіх закутинах. Які то щирі подяки дістаємо від вояків за те, що на них памятаємо! На 30. січня уладжено баль з нагоди дня уродин президента Рузвелта, і баль вдався напричуд добре. Саля була так переповнена, як ніколи. Дохід з балю був призначений на діти, діткнені діточим параліжом. Коли вчасі балю виставлено образ президента і засвічено 62 свічок, заграла музика і понісся спів „Е гепі биртдей ту ю", між приявними виявилося велике піднесення духа. Серед такого настрою наша предсідниця покраяла „коровай", що був замовлений спеціяльно на це свято, а 4 жінки, а це: Катерина Андрусів, Анна Воляк, Анна Павлович і Стеля Антрусів рознесли кусники короваю поміж гостей і дістали за те від них $25. З цілого підприємства прийшло чистих $150.75. З тих грошей відослано на шпиталь для спаралізованих $130.75, а одній хворій бідній членкиці дали запомогу $20.

З головної кватири Американського Червоного Хреста дали нам признання та іменували нас „юніт", отже підвідділом і призначили нас до збирання збірок на А. Ч. Х. в місяцю березню. Рочестерські українці повинні використати цю нагоду і складати жертви через свою орґанізацію на А. Ч. Х. Попри таку роботу уряд Незалежного Українського Золотого Хреста купив ще бондів Воєнної Позички на суму $500.

Катерина Олексин.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Поклик до українців громади міста Нюарку й околиці.

В неділю, дня 6. лютого 1944 р., на першім засіданню делеґатів повстав окремий комітет під назвою: Ukrainian-American War Bond Drive Committee of Newark для переведення 4-тої Бондової Кампанії. Цей комітет має занятися збіркою воєнних бондів, щоб всі українці купували бонди за спеціяльними аплікаціями для українців, що їх видав державний скарб у Вашингтоні. Запамятайте, що бонди можете купувати кожної пятниці вечером в офісі Будівельно-Позичкового Товариства при Мортон вулиці число 39 в Нюарку, а також кожного дня вечером в Українській Централі 180 Вилйем вулиці в Нюарку, заходом комітету.

Щоб зробити прилюдно загальний обрахунок грошей, за кілько наша громада закупила воєнних бондів, комітет ухвалив скликати в цій справі Віче, в неділю 12. березня, на год. 3. сполудня до Української Централі, попросити бесідників і закінчити успішно кампанію.

Українська Громадо!

Сповніть свій патріотичний обовязок супроти нашої вітчини Америки, котра потребує саме тепер якнайбільше грошей від своїх горожан. Комітет знає, що наша громада ніколи не була позаді, та що тепер не буде.

Купуйте бонди й приходіть на віче на означений час.

Слідіть за оголошенням про згадане віче.

Комітет Пресовий.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Поручає Український Відділ А. Ч. Хреста.

В публичнім звідомленні Нюарської Філії А. Ч. Хреста, що появилось під датою 1. березня 1944, Ф. Т. Комстак, подає від імени екзекутиви про Краєву Кампанію А. Ч. Хреста для збірки $200,000,000, та про те, що нюарська округа Філії має зібрати на А. Ч. Хрест у березні $1,141,000. В цьому звідомленню дається признання Українському Відділови А. Ч. Х. в Нюарку, та його предсідниці, пані Анні Настюк, за дуже добру роботу українських жінок в користь А. Ч. Хреста, виявлену в різних ділянках.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

В справі Воєнних Бондів.

Пригадуємо нашому громадянству, що дня 5. березня буде віче в справі закупна Воєнних Бондів на українські аплікації. Буде виставлена цікава воєнна фільма і говоритимуть американські бесідники. Місцеві товариства згодились заплатити спеціяльне оголошення в „Свободі", щоби був більший розголос. Хочемо, щоби всі побачили, як ми цінимо американську свободу і землю.

Теж пригадуємо, що в нас істнує Комітет Допомоги Україні. Він дістав гарного листа і $10 від бувшого нашого громадянина, п. Андрія Шевця, з Мініолі, Лонґ Айленд, з заохотою працювати для цеї цілі. Як ми ходили з колядою на ту ціль, то многих не застали в дома. Проситься тих усіх не забути за коляду і жертву зложити.

М. Колісник.

ДІТРОЙТ, МИШ.

З подружного ювилею на ювилей „Свободи".

У неділю 30. січня 1944 відбувся 50-літній ювилей подружного життя найстарших українських іміґрантів у Дітройті, а це громадян Поглодів. Несподівану ювилейну забаву уладили їм їхні діти і інша родина, забавою проводив як староста гром. Ст. Михалюк. Учасники забави складали ювилятам побажання, а староста дав заклик за збірку на Ювилейний Дар „Свободі". Успіх був такий: Ювиляти, панство Глоди, склали $5, а по $1 дали Ст. Михалюк, Ст. Ґельнер, П. Ґардій, Мр. Ґреґор, Н. Н. і другий Н. Н., а дрібними $1, разом $12, що їх переслав підписаний.

Мих. Присташ,
секр. від. 75 У. Н. С.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПАМЯТАЙМО ЗА „СВОБОДУ"!

Святкуємо тепер 50-літній ювилей нашого У. Н. Союзу і радіємо, що ми здобулись на американській землі на таку організацію. А радіючи згадуємо за наших піонірів, що таку добру справу видвигнули, започаткували і припильнували, щоби вона не пропала. А коли таке думаємо, то не можемо не згадати за „Свободу", що вже їй 50 років минуло, бо це вона наш нарід до всього доброго наклонювала. Вона перша про потребу ось такої народньої організації як У. Н. Союз заговорила і вона завжди нашим людям нагадувала, щоб того народнього добра пильнували, щоб до орґанізації вступали та її поширяли. Свобода гуртує наш нарід, ширить між нами просвіту, пригадує нам діла тих, що перед нами, чи з нами були, а яких уже нема. І пригадає колись і нас, і наші діла, як нас не буде. Памятаймо за неї! Допоможім нашими лептами, щоб вона вдержалась і ще поширилась! А від себе посилаю скромну жертву в сумі $3.

Н. К., Вунсакет, Р. Ай.

ЯК СКЛАДАЮТЬ ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР „СВОБОДІ"?

Дальші жертви зложили на „Ювилейний Дар „Свободі":

На зборах від. 3. У. Н. С. в Елизабет, Н. Дж., після зазиву гр. Петра Дочича, зложили: Петро Дочич $3, Михайло Сухорський $3, Кость Качуряк $2, Михайло Голубець $2, Стефан Каша $1, разом $11., прислав М. Сухорський.

Від тов. Запорозька Січ, від. 63 у Форд Сити, Па. $5, а від себе $3 присилає секр. Михайло Личак.

„Від тов. Запорозька Січ, від. 75 в Дітройті, засилаємо найщиріші побажання і маленький подарунок в сумі $37. М. Присташ, секр.". На цю суму прийшло з товариської каси $4, окремо додали: П. Попіль $2, а по $1: Ст. Михайлюк, Іван Слупецький, П. Костирка, Мих. Присташ, Розалія Присташ, Іван Космина, Дмитро Мельник, Ст. Проципнин, Дм. Базилевич, Н. Верш, В. Коваль, В. Чмир, Ст. Мандзин, Р. Вазик, М. Хамуляк, А. Ґерич, С. Боднар, П. Білик, Іван Комаринський; з нагоди 50-літньої річниці у громадян Поглодів зібрав Ст. Михайлюк $12.

Громадянка Ксеня Чагарин з Вунсакет, Р. Ай. $1. („Мала це жертва, але щира. Від 34 років читаю „Свободу", а коли її нема зрана, то вночи в 11. годині приходжу з роботи і мушу її цілу переглянути. Через оповідання Вячеслава Будзиновського, друковані у „Свободі" багато жінок у нас навчилися читати. Таксамо читали ми інші повісти, як Кобилянської „В неділю рано зілля копала" і т. д.)"

(Дальші жертви будуть оголошені під тою самою рубрикою, себто: „Як складають Ювилейний Дар „Свободі"?).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Софія М., Філядельфія, Па. Тут не розходиться про національність, а про державну приналежність. А так є, що до цеї війни, як хто вибирав горожанські папери, а родився в Галичині, то вписували Польщу в тій рубриці, що відноситься до державної приналежности. Поки уряд не вирішить інакше, то треба до цього застосовуватись.

П. Дж. — Віршів одержуємо багато. І якщоб можна їх містити, то ми їх друкувалиб. Чи не краще так робити, як їх друкувати, щоб потім люди, що трохи на тому розуміються, здвигали раменами? З того не булоб користи ні авторам, ні ґазеті. Ми добре відчуваємо добру волю тих, що пишуть, але ми мусимо звертати увагу теж і на тих, що потім такі вірші критикують і домагаються, щоб перестати друкувати таке, що булоб можливо добре тому 50 років, а не тепер.

Е. Д. — Статті з медицини, якщо не підписані, то передруки, головно з часопису „Діло" з 1938 року. Щоби мати постійно оригінальні статті, добре написані, требаб за те платити, а наші фонди такі, що ледви звязуємо кінці, бо передплата на часопис та сама, яка була тому 25 років. Операція, про яку згадуєте, не має наділі нічого спільного з „християнським віруванням", чи яким іншим. Це справа звичайної гигієни. Так на це глядять лікарі. Так бере це наука медицини. І так нам треба на це глядіти, безогляду на те, чи годимось з тим, чи ні.

І так, ще додамо, гляділи на це в біблійних часах.

ПАМЯТАЙТЕ ЗА НЕДІЛЮ, 5. БЕРЕЗНЯ, В КАРНЕҐІ ГОЛ В НЮ ЙОРКУ

В ТОМУ ДНИ ВІДБУДЕТЬСЯ ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО-КОНЦЕРТ В ПАМЯТЬ 50-ЛІТТЯ У. Н. СОЮЗУ. В БАГАТУ ПРОГРАМУ ВХОДИТЬ ТЕЖ СПІВ ВІДОМОГО ОПЕРОВОГО СПІВАКА, **МИХАЙЛА ГОЛИНСЬКОГО, ЩО** ВИСТУПИТЬ ВОСТАННЄ ПЕРЕД ПОВОРОТОМ ДО КАНАДИ.

(Докінчення зо сторони 2-гої)

вухо Сталіна, а всі інші це тільки сліпі послушники навіть вже не Сталіна, а тільки Хрущева.

Вони нині хотять говорити в імени Західної України, країни наших батьків, а для неодного з нас таки нашої ще рідної землі. Більшого насилування волі населення та більшої узурпації годі собі представити. Яке є відношення поміж якимсь там москвичем Хрущевом та от хочби мною, мешканцем та автохтоном цеї землі?

Ми переживали вже часи кращої чи гіршої кооперації східних та західних українців. Пригадую собі дні, що попередили заключення Берестейського Мира 1918 року. Західна Україна була ще тоді частиною Австрії, держави, що саме заключала мир з молодою Україною. Тоді українська мирова делеґація найшла шлях, щоб приїхати до Львова та з провідними українцями; як брат з братом порадитися. Що ми — казали вони — можемо для вас зробити, наша справа спільна. Австрія ще тоді істнувала. Колиб Східною Україною рядили брати, а не московські наїздники, то й вони певно найшлиб спільну мову з братами Західної України, як брат з братом. Вони не зачиналиб обєднань західних українців тюрмами, розстрілами та засланнями.

Колиб Східною Україною рядили українці, то першим їх обовязком булоб числитися з волею західних братів та не запрягати їх в це ярмо, якого вони не хочуть. Ні тов. Хрущев, ні тов. Корнійчук, не мають ніякого права говорити ні торгувати українською землею ні з премієром Міколайчиком, ні з Вандою Васілевською. Український нарід бажає волі та хоче бути господарем на рідній землі. І з тим тільки треба рахуватись, коли мова про те, хто є його речником.

З Театру і Фільми

Нова зірка на срібному екрані — з українського роду.

На сторінках американської преси появилася світлина і коротка біографія молодого артиста у фільмовому світі, п. Івана Годяка, що вибився власними силами на передового артиста і працює в фільмовому підприємстві Метро, Голдвин і Меєрс у Голивуді, та став обожателем многих любителів фільми.

Тому, що п. Годяк походить з українського роду та сам гордо заявляє, що він українець, думаємо, що буде на місці подати нашим читачам короткий, але зате вірний життєпис, тим більше, що це єдина людина, що репрезентує українців в цій ділянці світової слави індустрії.

Іван Годяк уродився 16. квітня 1914 року в Пітсбург, Па. як найстарший син громадян Василя і Анни з Погорільців — Годяк. Громадяни Годярки прибули до Америки 1912 р., і обоє походять з села Грушатичі, пов. Перемишль, Західна Україна. В 1932 році перенеслись вони на постійний побут до стейту Мішиґен і осілй в українській кольонії в Гемтремк. Тут п. Василь Годяк брав живу участь в громадському житті та своєю талановитістю нераз спомагав різним парохіяльним і народним імпрезам, а й сам брав участь майже у кожній сценічній виставі. Одним словом, була це людина, що не марнувала дару Божого, а віддавала його зі самопожертвою на услуги своєї громади.

ІВАН ГОДЯК
нова фільмова сензація.

Серед такого окруження та невпинної праці батьків в громаді і на сцені, виростало троє діточок громадян Годяків. Та найбільше одідичив по батькови тих здібностей найстарший син Іван. Він, ще будучи малим хлопцем, просто рвався на сцену, а коли була яка роля що до неї він надавався, то Іван вже був на сцені. Початкову і середню освіту п. Іван Годяк одержав в Гемтремк, Міш., а в міжчасі був також взірцевим учнем української вечірної школи, де учителював в тому часі п. Т. Кошіль. По скінченні гайскулу в 1930 році, одержав скаларшип (стипендію) до Вестерн Юніверзіти студіювати драму. Однак з браку фондів в місті Гемтремк не міг вписатися. Захоплений спосібностями молодого Годяка, гостюючий в тім часі в Гемтремк ґубернатор Брокер обіцяв зробити йому місце у військовій академії в Вест Пойнт. Бажаючи стати артистом, молодий Іван явно признався, що він волів би працювати за малим винагородженням на сцені, як займатись чимсь іншим. В 1933 році, в розгарі депресії, молодий Годяк познакомився з п. Кляметом — директором Шевроґет Мотор Ко., який дав йому заняття в канцелярії згаданої фабрики. Це дало Іванові спромогу глядіти дальше за драмою. В скорому часі найшов собі місце на радіо передачі, де вечорами брав участь в різних виставах — спочатку безплатно, а опісля за малою винагородою. Спосібности талановитого хлопця були скоро відкриті і управитель радіової стації порадив йому лишити канцелярію та взятись за драму. В році 1938 переходить до Шікаґа і працює як сталий драматичний актор на стації WMAQ, де вибивається дуже скоро вгору. Тамже він сам уперше усценізував драму „Lib Abner" на підставі образкової комедійки Ал. Каппа, що придбала йому більший розголос. В 1942 році покликано його до Голівуду та запропоновано взяти участь у фільмі: "Stranger in Town", продукції Метро-Ґольдвин & Маєрс. Таким чином завершилася мрія молодого п. Івана Годяка, що він леліяв її у своїй душі від юних літ. Він став артистом-актором і вже відіграв передові ролі в таких фільмах: "Stranger in Town", "I dood it", і "Song of Russia".

Недавно його запозичила від M. G. & M. фірма Fox 20th Century, до виконання головної ролі в фільмі "Life Boat", де п. Годяк показався незрівнаним артистом і вже має міліони приклонників, що називають його другим Кларком Ґейблом. Наступна фільма п. Годяка, де він грає головну ролю, ще буде M. G. M. — "Marriage is private affair".

Треба ще згадати, що п. Годяк мусів звести на початку своєї артистичної карієри завзяту боротьбу за своє імя та походження. Як звичайно, фільмові продуценти та решта артистів, радили йому змінити своє імя, бо мовляв Годяк тяжко вимовляти.

На це п. Годяк відповів, що імя Годяк, є чесне українське імя і він зовсім не має причини його стидатися і ані не думає його зміняти. Звали його зразу різно: „Зодіяк", „Кодак", „Кояк" і т. п., та він стояв кріпко на своїм і присилував їх навчитися вимовляти його дійсне імя.

От так цей чесний син українського роду вніс українське імя на світової слави екран і цим доказав живучість та здібність українських людей.

Дальшою мрією п. Годяка є: забезпечити себе матеріяльно та купити своїм родичам якусь посілість, деб вони могли свобідно жити, і де він міг би провести вільні від праці хвилини. За одружіння поки що не думає.

Іван Годяк має брата Володимира при війську та сестру Анну, одружену з українцем, яка живе в стейті Тексас враз з мужем, що є також при війську.

Колиб хто з молодих людей хотів переписатися з п. Годяком або заслати йому ґратуляції по оглядинах його гри на вище згаданих або будучих фільмах, просимо писати на адресу: Mr. John Hodiak, M-G & M. Studio, Culver City, Calif.

Треба памятати, що чим більше він буде одержувати таких листів, тим ліпше для нього. Хоч не все він зможе на них відповісти, то всетаки такі листи піднесуть його в очах продуцентів. Наш національний обовязок вимагає від нас, щоб ми піддержували бодай морально наших здібних людей, бо вони приносять нам честь і славу. Бажаючи п. Годякові якнайкращих успіхів у його карієрі, віримо, що він на завсіди остане вірним сином українського народу.

М. Чемний.

Василь Сімович.

До віршової будови наших коляд

Багата віршова література XVII—XVIII. ст. не діждалася в нас такого оціну, на який вона заслуговувалаб. У широких колах нашої інтеліґенції вона майже незнана. Давній погляд, що, мовляв, вона не виявляє нічого цікавого, ориґінального — треба б було давно вже скласти до архіву. Є це така література, що вже хоч би з історичного погляду варто з нею зазнайомитися.

Деж причина, що до цієї літератури так у нас ставляться, що її не знають?

Може в тому, що автори вірш, здебільша, анонімні, що що збірники цих творів повидрукотувані в наукових виданнях, якими в нас ніхто ніколи не цікавився, а може в тім, що такий погляд вщіплювала в нас школа, шкільні підручники, де ця ділянка нашої середньоукраїнської літератури була трактована колись по-мачошиному; новий підручник Возняка („Старе українське письменство"), що дає гарні зразки віршової діяльности наших анонімних авторів XVII-XVIII. в., авторів, повигрібуваних із різних рукописних музейних збірників — маю враження — справи не поправив. Середньо-українську віршу в нас і далі вважають за щось менше вартне, за щось, що не заслуговує на якусь уважливість, і на неї не звертають уваги, нею зовсім не цікавляться. Не цікавляться її змістом, а вже про форму ніхто й не загикнеться. А тимчасом саме формою може прикувати сьогочасного читача середньо-українська вірша, може вразити своєю різноманітністю й великою нераз мистецькістю у будові строф. Не треба ж забувати, що автори вірш були люди, які пройшли теоретичну школу поетки, знали добре латинську та грецьку метрику й польську версифікацію, і все вивчене прикладали до своїх творів. І коли за макаронічною мовою вірш пропадає нераз їх зміст, і це може відстрашити читача — то цього ніяк не можна сказати про форму, для якої їх автори використовували ввесь свій хист і все своє знання віршунського ремесла.

Те, що ми сказали про віршу взагалі, торкається й коляд — вірш, ізвязаних із Христовим Різдвом. Власне тому, що коляди звязані з роковим святом Різдва, вони досить рано попереходили в народ, і багато з них стало народніми піснями. Укладачів коляд було багато, і колись коляд було багато. Вказують на це різні співанники, що зберегли їх від загину. Переглядаючи ті збірники, що їх понаддруковували дослідники нашої вірші (нпр., Возняк), ми мусимо ствердити, що багато коляд так і позалишалося у збірниках, і вони не ввійшли ні в „Богогласник" (з кінця XVIII. ст.), ні не попереходили в народ. Ще більше. Навіть деякі з них, що їх умістили видавці „Богогласника" в 1790 р., і що їх потім передрукували в пізніших виданнях „Богогласника", принялися в народі, дарма, що поміщені в цих виданнях ноти влегчували їх поширення. Хто тепер співає в нас такі коляди, як: „Вси язици купно лици", „Ликующе возиграймо днесь", „Слава буди во вишних Богу", „Страни всего світа сшите", „О, предвічний Боже, хто ізрічи може", „Возсіявий над сонце во вертепі", „Рци нам, о Маріє"? Таксамо дуже рідко почуєте тепер такі коляди, як „Цвіт мисленний", „Стань Даниде, з гуслами", — а обидві коляди й досі фігурують по т. зв. „кантичках", і всі ці згадані коляди з нотами позатягали видавці „Богогласника" з 1790 р.

Чим це пояснити?

Міркуємо, що найважніша причина цьому — штудерність форми цих колядок, форми дуже вже далекої від народніх ритмів, і далі — звязаної з нею мельодії. Не требаж зачувати, що укладачі слів до коляд були водночас і укладачами музики до них, були композиторами, що достроювали до форми музику. Коли музика була для народнього вуха складна, тяжкувата, штудерна, то й коляда приймалася туго, а далі — попадала в забуття.

*

Цікаво, що видавці „Богогласника" з 1790. року, друкуючи на самому початку збірника „Пісні на Рождество Ісус Христово", поділили їх на дві частини. В першій помістили такі, що, на їх погляд, придатні були для вищих шарів громадянства (14 коляд), у другій — „иния пісні вмісто небогоугоднех обичних коляд простшим півцем (простішим співаком) служащия". Що ці „небогоугодні обичні коляди" це були — колядки, це — ясно; їх повинні були виперти з ужитку штучні коляди, складені простішими більш народніми ритмами. І дійсно, з поміщених у цій другій частині „Пісень" принялося з 9—6 коляд, їх і досі співають: „Дивная новина", „Предвічний, родився под літи", „Дар нині пребагатий", „Новая радость світу ся зявила", „Нова радость стала", „Нині, Адаме, возвеселися". А з 14 „благородніших" коляд першої частини „Богогласника" зберегла народня память скрізь тільки 4: „Не плач, Рахиле", „Небо і земля", „Вселенная веселися", „Христос родився", 2: „Бог натуру", „Виді Бог" співають, бодай на західніх етнографічних землях, не так часто, а всі інші зовсім уже забуті... Додати ще треба, що до „Богогласника" з 1790. р. (та й пізніших) не ввійшло ще більше коляд, „простщим півцем служащих", коляд, теж давніх. Не кажемо вже про загально відому, чудову коляду „Бог предвічний", перлу поміж нашими колядами, але ввійшли туди такі, як ось „Согласно співайте", або „Возвеселімся всі купно нині" — загально відомі й улюблені поміж нашим народом. Вони теж книжного походження, теж вийшли з тих самих кол, що й ті коляди, що найшли своє місце в „Богогласнику", подибуються по різних збірниках наших старовинних пісень та рукописних „кантичках". А те, що нарід перебрав із „благородних" саме ті, що їх названо, має свою причину теж у їх складі, в їх легкій віршевій формі для народнього вуха доступній.

І тут саме приходимо до віршової будови тих коляд, що стали вже тепер народнім добром.

(Кінець буде).

УЗБРОЮЮТЬ УСІХ НІМЦІВ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

ЛОНДОН. — Британська Радіова Корпорація подає, що кожний німець у Чехословаччині дістав кріс та 25 патронів, мовляв, для самооборони. Зарядження було викликано видно зростом протинімецьких виступів серед населення Чехословаччини.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Бр. св. Василія, від. 168, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 5. березня, в годині 2. пополудні тому, що багато членів піде вечером на концерт до Ню Йорку з нагоди 50-ліття К. Н. Союзу. Збори будуть в У. Н. Домі, 760 Стейт Ст. Взиваємо членів брати активну участь у приєднуванню нових членів з нагоди ювилейної кампанії У. Н. Союзу. — За уряд: Г. Дячишин, предс.; Т. Іванило, кас.; П. Маник, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 4. березня, в годині 7:30 ввечір, при 435 Мейн ул.. Просимо всіх членів численно прийти на збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження. Заразом повідомляємо, що хто має залеглости більше як три місяці, коли не вирівнає їх, буде суспендований. Просимо принести адреси хлопців, що служать у армії, бо секретар не має часу ходити за адресами по хатах. — За уряд: А. Вінярський, предс.; М. Матиш, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 11. лютого 1944 р. померла в 54. році життя
ТЕКЛЯ ВАСИЛИШИН,
членка Тов. У. Н. Союзу, від. 292 в Дітройт, Міш.
Покійна походила з села Мшанець, пов. Гусятин, Зах. Укаїна. До У. Н. Союзу вступила в серпні 1925. року. Полишила в смутку мужа Василя і четверо дітей, дві дочки і два сини, та внуки. Похорон відбувся 15 лютого з дому жалоби до укр. кат. церкви св. Івана Хрестителя при участи членів відділу, родини та численного громадянства на цвинтар св. Хреста. Покійна була тихої вдачі, любила запомагати інших і щиро жертвувала на гуманні цілі.
В. Її П.! П. Кізел, секр.

Дня 22. лютого 1944 року помер у 45. році ..иття
ДМИТРО МИЦАК,
член відділу 105 У. Н. Союзу в Філядельфії, Па.
Покійний походив із села Попильниця, повіт Самбір, Галичина. Оставив у смутку жену Теклю, дитину і брата. Похорон відбувся 26. лютого з греко-католицької катедри. Поховано Його на цвинтарі у Факс Чейс.
В. Й. П.! М. Мельник, секр.

Дня 22. лютого 1943 року померла
МАРІЯ ХРУНЬ.
члениця 239 відділу У. Н. Союзу в Філядельфії, Па.
Покійна полишила в смутку му..а і двох синів. Похорон відбувся в суботу, 26. лютого, з дому жалоби, 618 В. Геральд ул.
В. Її П.! В. Ґалан, секр.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ТАРЗАН, ч. 928. Джовн приступає.

Як Тарзан закликав льва, Слим сказав: „Що це за така божевільна шайка?"

„Ми становимо партизанську громаду для боротьби проти націс", сказав Д'Арнот. „Хочете приступити до нас?"

„Супроти цього, що не можу дістатися назад до Дядька Сема, то мені краще дістати кількох націстів", Слим посміхнувся.

Тарзанови подобалися ці слова. Потім йому прийшла думка приєднати Слима для свого відділу.